

Кулеша-Любінець Мирослава.

Особливості психологічного супроводу хворої дитини та її сім'ї в умовах лікувального закладу

Перебування дитини у стаціонарному відділенні багатoproфільної лікарні є кризовою ситуацією для неї та її сім'ї. Знизити негативний вплив захворювання на психічний розвиток дитини можливо за рахунок психологічної підтримки маленького пацієнта, формування успішної адаптації до нових умов життя. При цьому, важливою умовою збереження психоемоційної стабільності хворої дитини є організація клінічним психологом психологічного супроводу в умовах лікувально-профілактичного закладу.

Психологічний супровід – це особлива форма психосоціальної допомоги, що спрямована на саморозвиток особистості, пошук прихованих ресурсів. Це різновид підтримки розвитку природних психічних реакцій, процесів, станів особистості, де здійснюється опора на її власні можливості і створюються психологічні умови для відновлення зв'язків із зовнішнім світом (О.Анопрієнко, М. Бітянова, Є. Козирева, В. Мухіна, М. Мушкевич, Н. Осухова, Ю. Слюсарев, Т. Чиркова та ін.).

Госпіталізація хворої дитини у багатoproфільний лікувальний заклад зумовлює розвиток низки дезадаптивних психоемоційних станів, а саме: страх, дратівливість, тілесна чутливість, занижена самооцінка, інтерес до улюбленої справи, розвиток фрустрації та тривожності загалом. У деяких випадках, перенесене дитиною захворювання призводить до порушень її фізичного, інтелектуального та / або особистісного розвитку; у наймолодших пацієнтів лікарні можуть зустрічатися явища регресу психічного розвитку [2].

У важкому психоемоційному стані перебувають батьки (опікуни) хворої дитини. Цьому сприяє невизначеність щодо стану дитини у перші години та дні перебування в лікарні, відчай, загострення почуття відповідальності за її життя, гнітюче почуття провини, незнання технік психологічної самопомоги у кризових ситуаціях та невміння застосовувати їх на практиці [2].

У процесі психологічного супроводу клінічний психолог здійснює достатню (але не надмірну) підтримку хворої дитини, зосереджуючись на сильних сторонах особистості та акцентуючи роботу на формуванні переходу від позиції «я не можу» до позиції «я можу самостійно справитися» із життєвими труднощами [4].

На думку Н.Мазурової, С.Яцик та ін. [3], підтримка оптимального рівня психологічного комфорту хворої дитини в процесі стаціонарного лікування здійснюється задля збереження особистісного потенціалу, попередження (чи подолання) патологічного впливу хвороби на психіку дитини, пом'якшення емоційної реакції на госпіталізацію та лікування. Психологічний супровід дитини у стаціонарному відділенні

багатопрофільної лікарні включає :

- профілактичні заходи для адаптації до умов стаціонару;
- моніторинг психологічного стану і поведінки на всіх етапах лікування;
- екстерну психологічну допомогу при незвичній стійкій зміні психічного стану дитини;
- психолого-педагогічну і психосоціальну реабілітацію (абілітацію) [3].

Програма психологічного супроводу хворої дитини, на думку І.Арициної, Р. Мухамедрахімова [1], спрямована на :

- зниження напруженості психологічних переживань (психологічного стресу, гострої психологічної травми) та попередження виникнення віддалених психологічних наслідків (наприклад, посттравматичного стресового розладу) у дитини та членів її сім'ї;
- підвищення адаптації дітей, її сім'ї до умов перебування в лікарні і особливостей медичного втручання при різних захворюваннях;
- досягнення співробітництва (комплаєнса) у лікуванні зі сторони усіх учасників лікувального процесу;
- своєчасне виявлення порушень психічного розвитку дитини внаслідок захворювання, важкої сімейної та життєвій ситуації, умов перебування в стаціонарі, та / або попередження виникнення можливих порушень;
- виявлення психологічних і соціально-економічних чинників, що сприяють виникненню захворювання та / або погіршують його перебіг і призводять до зниження ефективності лікування та реабілітації.

Основними характеристиками психологічного супроводу хворих дітей є процесуальність, недирективність, наближеність до умов перебування в лікарні дитини та її батьків, специфіка відносин в тетradі «дитина-батьки-лікар-психолог».

Висновки. Психологічний супровід хворої дитини та її сім'ї у лікувально-профілактичному закладі є важливим видом психологічної допомоги, що спрямована на підтримку сильних сторін особистості маленьких пацієнтів, розвиток віри у себе, на формування стресостійкості та адаптивної поведінки в процесі лікування загалом.

Література:

1. Арицина И. А. Особенности работы клинического психолога в детском многопрофильном стационаре [Электронный ресурс] / И. А. Арицина, Р. Ж. Мухамедрахимов. – Режим доступа: http://www.mprj.ru/archiv_global/2012_5_16/nomer/nomer14.php.
2. Кулеша-Любінець М.М. Психологічний супровід перебування дитини у лікувально-профілактичному закладі : методичні рекомендації / М. М. Кулеша-Любінець. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2015. – 72 с.
3. Мазурова Н. В. Психологическое сопровождение семьи на этапе лечения ребенка в медицинском стационаре (на примере отделения уроандрологии) / Н. В. Мазурова, С. П. Яцык, Л. С. Намазова-Баранова и др. // Педиатрическая фармакология. – 2013. – Том 10. – №3 – С.45-49.
4. Мамайчик И. И. Психологические аспекты здоровья ребенка // Психологические и этические проблемы детства / И. И. Мамайчик – СПб.: 1993. – 192 с.

Тези надійшли 8 квітня 2017 р.